

از نیستان علی

انسان گرایی، حق مداری، باطل ستیزی

محمد حسین ساکت

ساکت، محمدحسین، ۱۳۲۶ -
از نیستان علی (ع) / محمدحسین ساکت. — تهران:
نگاه امروز، ۱۳۸۳.
۲۲۴ ص.

ISBN 964-7470-28-2: ۲۰۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
کتابنامه.

۱. علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۳۳ قبل از
هجرت - ۴۰ ق. الف. عنوان.

۲۹۷/۹۵۱

۱۴ الف. ب. ۳۵/۳۲۷ BP

۱۳۸۳

۸۳-۲۴۵۷۲

کتابخانه ملی ایران

نشر نگاه امروز

نشانی: تهران - صندوق پستی ۳۷۹-۱۳۱۴۵

از نیستان علی

محمد حسین ساکت

چاپ اول: ۱۳۸۴ تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: تارنگ چاپ: پر

شابک: ۲-۲۸-۷۴۷۰-۹۶۴

همه‌ی حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

آنچه در این کتاب می‌خوانید

درآمد	۹
دفتر نخست / امام علی (ع) و کرامت انسان	۸۸ - ۱۱
کرامت از دیدگاه واژه‌شناسی و ریشه‌شناسی	۱۴
کرامت چیست؟	۱۷
انسان و اسلام	۲۶
انسان از دریچه‌ی چشم علی (ع)	۳۲
انسان بی‌کران	۳۶
انسان فراتر از این جهان	۳۸
کرامت انسان در آموزه‌های امام (ع)	۳۹
انسان کامل و سیمای کرامت	۴۴
تعصّب و رزی در گرفتن کرامت و منزلت	۵۰
کرامت و حیثیت: دستاورد بعثت	۵۵
انسان: پلی میان کرامت الهی و کرامت اسلامی	۵۹
پاسدداشت کرامت انسان در سیاست	۶۴
پاسدداشت کرامت و حیثیت انسان در پیوندهای بین‌المللی	۶۶
آیا کرامت و منزلت، ذاتی است یا به دست آوردنی؟	۷۵
عامل‌های وادارنده و بازدارنده‌ی کرامت	۷۶
پایان سخن	۸۳
دفتر دوم / حق و باطل در نگاه امام علی (ع)	۱۷۴ - ۸۹
جان‌مایه‌ی اندیشه‌ی امام	۹۱
واژه‌شناسی حق	۹۲
ریشه‌شناسی واژه حق	۹۳
واژه‌شناسی باطل	۹۵
وابستگی و پیوستگی علی (ع) با حق	۹۶
ویژگی‌های حق	۹۸
ماندگاری و پابندگی حق	۱۰۰

۱۰۱	مرز باریک میان حق و باطل
۱۰۵	کارگذاری ابزار شناخت حق و باطل در آفرینش انسان
۱۰۷	اندیشه گری در شناخت حق
۱۱۰	پرهیز از پرده‌داری، زمینه‌ای برای شناخت حق
۱۱۲	ناکامی از شناخت حق، بزرگ‌ترین کیفر
۱۱۴	چه چیزهایی از شناخت حق و باطل جلوگیری می‌کند؟
۱۲۶	حق‌گویی؛ حق‌گرایی و حق‌پایی
۱۳۰	حق‌گرایی و سیاست اسلامی
۱۳۱	شایستگی پاسداری از حق
۱۳۳	پابندی به حق، شرط فرمان‌برداری از حکومت و رهبری
۱۳۴	پیکار در راه حق
۱۳۶	راه و رسم پیکار در راه حق
۱۳۷	پیامدهای اعتنایی در پیکار حق و باطل
۱۴۰	چرا حق تلخ است؟
۱۴۴	روند همیشگی نبرد میان حق و باطل
۱۴۷	ایستادگی و هماهنگی در پیکارهای حق خواهانه
۱۵۰	رویارویی حق و باطل از روزهی فرهنگی
۱۵۲	واپسین چاره در واداری به حق‌گرایی
۱۵۴	حق‌ستیزی: دستاورد فقر فرهنگی
۱۵۸	انگیزه‌های حق‌ستیزی کدامست؟
۱۶۰	سرانجام حق‌پیروز است
۱۶۲	باطل چیست و ویژگی‌های آن کدامست؟
۱۶۶	ترازوی حق کیست؟
۱۶۹	نتیجه

۱۷۵ - ۲۲۴	دفتر سوم / گوناگون
۱۷۷	ابوتراب (اتان کوهلبرگ)
۱۹۷	نظریه‌ی علی (ع) و فرضیه‌ی پاسکال (دکتر عبدالرحمن بدوی)
۲۰۵	به یاد علی (بنس هویت)
۲۱۳	علی و عرفان
۲۱۹	علی: انسان برتر

به نام خدای علی، خدای همه

«مقدور من سری است که در پایت افرکنم»

گزران که التفات بدین مختصر کنی»

درآمد

سخن گفتن از علی (ع) کار آسانی نیست. هر بار می توان این دریا را نگرینست و به شگفتی های آن پی برد و به دستاوردهای تازه ای رسید. از یک سو، ناب ترین و والاترین اندیشه های انسان دوستی را در سخنان و کردار علی می بینیم و از سوی دیگر، دور از هر گونه خیال پردازی و آرمان گرایی دو آتشف، رفتار بیرونی اش را با مردم و کارگزاران خود برکنار از کین و مهر یک سویه و برخاسته از گرایش های شخصی و سودجویانه به گواهی می نشینیم. به راستی، علی برای جامه پوشاندن به اندیشه ها و کنش های اسلامی و ستردن زنگارهای جاهلیت و رواج کیش مهرورزی و زدودن کین توزی هر چه در توان داشت انجام داد و به هیچ چیز جز دادگری و برابری نپرداخت و سرانجام در راه باورهای خویش جان باخت.

اگر بخواهیم زندگی نامه و کارنامه ی علی را چکیده وار بنگاریم می گوییم: مردی که با پشت کردن به ته مانده ی ضد ارزش های جاهلی، برای والایی بخشیدن به ارزش های تازه پاگرفته ی اسلامی / انسانی، دانسته از کامیابی های نمودین چشم پوشید و سنگینی شکست ظاهری را بر دوش کشید.

تا جهان برجاست، علی جاودانه است و گرم پویانی که از هر دین و کیش و

آیین، راه او را می‌پیمایند سخنان و اندیشه‌هایش را به گوش جان می‌پذیرند. آنچه در این دفتر، که از نیستان علی (ع)، انسان‌گرایی، حق‌مداری و باطل‌ستیزی نام گرفته است، می‌خوانید در سه بخش سامان یافته است. دفتر یکم، «امام علی (ع) و کرامت انسان» نام گرفته است که با دفتر دوم - «حق و باطل در نگاه امام علی (ع)» - به سفارش دانشنامه‌ی امام علی نگاشته آمد. امام علی (ع) و کرامت انسان با کاهش نزدیک به بیست برگ از سوی ویراستاران دانشنامه‌ی یاد شده در جلد چهارم آن به چاپ رسید و دفتر دوم پس از یک سال و اندی به درخواست نگارنده چاپ نشده باز پس آمد. اینک، خواننده هر دو دفتر را در پیش رو دارد. دفتر سوم زیرنام گونه‌گون، سه گفتار پراکنده را در بر می‌گیرد: «به یاد علی»، که سخنرانی بینس هویت بوده است در لندن؛ «نظریه‌ی علی و فرضیه‌ی پاسکال» که شادروان دکتر عبدالرحمن بدوی آن را نگاشته است و «ابوتراب»، به خامه‌ی اتان کوهلیبرگ.

امیدمندم این کوشش ناچیز کسانی را به کار آید که تنها با شعارها و احساس‌های داغ و بی‌بهره از خردورزی و دور از پندآموزی به امام علی نمی‌نگرند و از او الگویی ورای محسوس و دست نیافتنی نمی‌پردازند. بیش از هر چیز و پیش از هر چیز، باید پذیرفت که امام علی انسان یکتاپرست، بشردوست، وارسته و آزاده‌ای بود پیشوای زمین و زمینیان. تا جهان برجاست و گوهر آزادگی، پارسایی، انسان دوستی، دادگری و کین‌ستیزی در این سرای خاکی برپاست، علی الگوی آزادگان، انسان دوستان و وارستگان جهانیان خواهد ماند.

فروردین ۱۳۸۳

محمد حسین ماکت